

scheldestromen

1 | lente 2010 | tijdschrift van waterschap Scheldestromen

Het gezicht achter de stem

Radiomaker Corneel Droogers
van Omroep Zeeland

Seafarm in Kamperland

“Wat vindt de **ViS** zelf prettig?”

Woestijnen in

Zeeuws-Vlaanderen

Hoezo zwakke schakels?

Verder: Baken bij Bakendorp | Naar buiten! | Waterberging op Walcheren

Bloemdijken. Een mooi onderwerp voor een kleurrijke foto. Lijkt. Eerst maar eens een bloemdijk vinden. Want niet iedere binnendijk is per definitie een bloemdijk. Hoe kun je dat zien? Simpel; als er een bordje bij staat. Er hoeft maar iets bijzonders te staan of men zet er een bordje neer; en 't liefst met uitleg van datgene wat je voor je neus ziet. Op elke bloemdijk vind je wel zo'n bordje. Gelukkig ook hier want de bloem in bloemdijk was ver te zoeken. Lukraak verspreid, goed verscholen tussen het gras, stond iets wat op een bloem leek. Om de eenzaam spetterende meidoorn kon ik gelukkig niet heen.

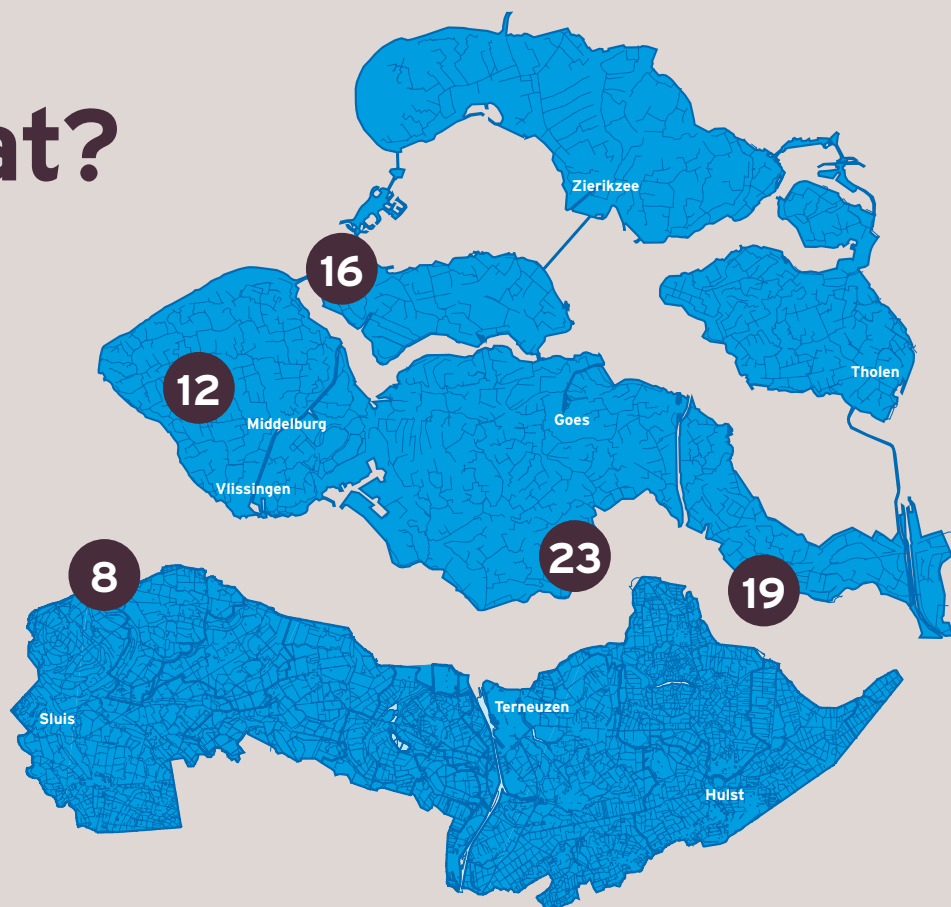
Rudy Visser is waterschapsfotograaf

waargebeurtwat?

pagina

- 8** Kustversterking tussen Breskens en Cadzand-Bad
- 12** Waterberging Domburgsche Watergang
- 16** Achter de schermen bij Seafarm in Kamperland
- 19** Verbouwing rioolwaterzuivering Waarde
- 23** Paalhoofd Bakendorp

inhoud

Het is druk aan de lopende band bij Seafarm in Kamperland. Mesheften worden gesorteerd en verpakt voor transport. Een ware delicatessen in Spanje en Italië. Voor één keer een kijkje achter de schermen.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen i.o. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Teksten:

Linda van Dijke (LvD, eindredacteur), Charlotte Dijkman (CD), Arjan Goossen (AG), Anneloes Lockefeer (AL), Sandra Minneboo (SM), Chantal de Putter (CdP), Danielle Steijn (DS) en Bregje Weeda (BW).

Fotografie:

Rudy Visser

Opmaak:

Life Design, Zierikzee

Druk:

Jumbo Offset, Goes

De kustversterking in West Zeeuws-Vlaanderen is in volle gang. Nog tot 2015 werken we aan de kust tussen Breskens en Cadzand-Bad.

8

12

Water bergen en de natuur een handje helpen. Natuurvriendelijke oevers zijn er voor gemaakt.

20

Presenteren is meer dan het nieuws lezen. Corneel Droogers vertelt. In de radiostudio van Omroep Zeeland.

24

Op de achterpagina: thuis bij Rudi en Yolanda Francke uit Westdorpe.

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
 Afdeling Communicatie
 en Bedrijfscultuur,
 Antwoordnummer 700, 4330 WB
 Middelburg (geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
 088-246 1000.

www.scheldestromen.nl

Cert.nr SGS-COC-2166/1111
 100% recycled papier

Waterschap Scheldestromen

verder

- 6 Korte nieuwsberichten
- 11 Post
- 14 Buiten
- 19 In de steigers

fusie

Dijkgraaf Poppelaars gaf het startsein voor het nieuwe lespakket van Droppie Water

Op 1 januari 2011 fuseren de twee Zeeuwse waterschappen tot waterschap Scheldestromen. Dit jaar kunt u uw waterschapszaken nog gewoon regelen met uw 'oude' waterschap. De medewerkers zijn begin dit jaar al wel samengevoegd. De waterbeheerafdelingen zijn in het waterschapskantoor in Terneuzen te vinden en de andere afdelingen in het waterschapskantoor in Middelburg. De medewerkers werken in 2010 dus nog voor beide waterschappen. Dijkgraaf Toine Poppelaars is sinds 1 maart voorzitter van de twee algemene vergaderingen van de schappen en per 1 januari 2011 is hij dijkgraaf van Scheldestromen. (SM)

waterschaps-verkiezingen

Voor het nieuwe waterschap Scheldestromen moet een nieuw bestuur gekozen worden. Waterschaps-verkiezingen dus. Vanaf 11 tot en met 23 november 2010 vinden de verkiezingen plaats. Iedere stemgerechtigde in Zeeland ontvangt thuis een stempakket en kan daarmee schriftelijk stemmen. Dit jaar passen we een nieuwe methode toe: de envelop-in-envelop methode. De vorige schriftelijke methode leverde wat problemen op. Nu ontvangt iedereen een duidelijk stembiljet en staan er geen traceerbare codes meer op het stembiljet. (DS) Meer informatie op de waterschapswebsites: www.wszv.nl of www.wze.nl

zeeland
leeftmetwater.nl

Weten waar aan de waterweg getimmerd wordt? Hoog water? En waar zoek ik als mijn afvoer verstopt zit? Het is voor de inwoners in deze waterrijke provincie wel eens zoeken naar de antwoorden. Om dit wat gemakkelijker te maken, hebben de provincie Zeeland, Rijkswaterstaat en het waterschap de handen ineen geslagen. Voortaan kunt u alles wat met water te maken heeft zoeken op de website zeelandleeftmetwater.nl.

Op de site kunt u op talloze manieren zoeken naar onderwerpen die met water te maken hebben. Ook kunt u zien op de kaart waar werkzaamheden plaatsvinden en ziet u welke sites en/of onderwerpen als laatste toegevoegd zijn. Ook ziet u de meest gezochte onderwerpen. Liever per thema zoeken? Geen probleem! Zoeken naar water is nog nooit zo makkelijk geweest. Neem dus gauw eens een kijkje op www.zeelandleeftmetwater.nl (BW)

Wonen in Zeeland lijkt zo vanzelfsprekend, maar zonder dijken, duinen en gemalen blijft het niet lang droog. Sterke waterkeringen zijn dan ook van groot belang. Om de juiste sterkte te bepalen, zijn er berekeningsmodellen die rekening houden met zeespiegelstijging en klimaatverandering. Maar die kunnen natuurlijk nooit het menselijk oog vervangen. Vandaar dat de waterschappers bezig zijn met inspectie en onderhoud van dijk en duin. Koos Heijboer is er een van. Hij kent de Thoolse dijken op zijn duimpje. Nu de glooiingen weer droog zijn, kan zijn lopende inspectie van start gaan. Koos: "Ik let nu alleen op de steenbekleding, dus de glooiing zelf. Zijn er stukken af, liggen er stenen los... Later let ik op de grasmatten. Dan kijk ik naar de bedekkingsgraad, of mollenbestrijding nodig is, of alles gemaaid is, of er niet te veel schapen per m² lopen et cetera." Het zijn stuk voor stuk aspecten die invloed hebben op de sterkte van de dijk. (LvD)

storm of geen storm: dijkinspectie

één nieuw telefoonnummer

Het waterschap heeft twee hoofdkantoren (Terneuzen en Middelburg). Dit kan tot verwarring leiden als u met het waterschap wilt bellen. Daarom is gekozen voor één nieuw nummer: 088-246 1000 (lokaal tarief!). Beide kantoren zijn via dit nummer te bereiken. U blijft binnen Zeeland bellen en komt altijd terecht bij een van onze eigen medewerkers. De 'oude' nummers blijven voorlopig nog in de lucht. Beide waterschappen maken ook gebruik van hetzelfde postadres. (AG)

We zetten alles nog even voor u op een rij:

Waterschap Zeeuwse Eilanden of
Waterschap Zeeuws-Vlaanderen
Postbus 1000, 4330 ZW Middelburg

Telefoon: 088-246 1000
Fax: 088-246 1990

Bezoekadressen:

Kanaalweg 1, 4337 PA Middelburg
Kennedylaan 1, 4538 AE Terneuzen

superstorm

Alle dijken en duinen langs de Nederlandse kust moeten een superstorm kunnen trotseren. Iedere zes jaar wordt daarom bekeken hoe sterk de waterkering is. Uit het laatste onderzoek bleek dat ruim honderd stukken kust in Nederland versterkt moeten worden. Van die honderd moeten er acht dringend aangepakt worden, de zogenaamde 'Zwakke Schakels'. Een van deze Zwakke Schakels is West Zeeuws-Vlaanderen.

We staan bovenop de dijk bij de Groedse Duintjes. Het is indrukwekkend. “Wat een zand, hè? Tussen het Kruishoofd, bij Nieuwvliet, en 't Killetje, bij Groede, is bijna drie miljoen m³ zand neergelegd. We hebben de duinen met ongeveer zestig meter verbreed”, vertelt Michiel. “En het strand wat daardoor verdween, opnieuw opgespoten”, vult Alex aan. Al dat zand is met een schip aangevoerd vanuit een winlocatie in de Noordzee. Alex: “Een hopperzuiger spoot het zand op het strand, een spectaculair zicht. Met bulldozers en kranen is het zand daarna verdeeld.”

Pure duinen

Het ziet er nog een beetje onnatuurlijk en té strak uit, die nieuwe duinen. De aannemer heeft wel geprobeerd van het dikke pak zand echte duintjes te maken. “Het heeft even tijd nodig”, stelt Michiel ons gerust. “We hebben volop helmgras geplant. Als dat begint te groeien, ziet het er uit alsof het altijd zo geweest is.” We lopen de duinen over en bekijken het gloednieuwe strandpaviljoen ‘Puur’. “Drie strandpaviljoens moesten hier de boel afbreken”, licht Alex toe. “Twee daarvan zijn weer opgebouwd op min of meer dezelfde locatie, alleen wat verder van de dijk af. Een derde paviljoen volgt nog.”

Net als thuis?

De hele omgeving heeft een opknapbeurt gehad. Nieuwe bankjes, nieuwe fietsrekken, nieuwe prullenbakken. “Het is eigenlijk net als thuis”, lacht Michiel. “Je begint met het witten van het plafond en valt van het één in het ander.” Het meest opvallend is de nieuwe wegverharding van de overgangen. “Die is gemaakt van grondbeton”, vertelt Michiel. “De aannemer vermengt het duinzand met een soort cement. Daardoor krijg je een keiharde laag, terwijl het er toch natuurlijk blijft uitzien. Mooi hè?”

één

Het waterschap versterkt de komende jaren de kust van Cadzand-Bad tot Breskens. Het stuk tussen Nieuwvliet en Groede is al klaar. De Herdijkte Zwarte Polder is volop in uitvoering. Alex de Smet en Michiel Pouwer, omgevingsmanager en projectleider van het waterschap, verdelen hun tijd tussen de uitvoering van de huidige en de voorbereiding van de volgende fase in de kustversterking. We zijn bezig tot 2015.

door Anneloes Lockefeer

grote zandbak: GRAVEN MAAR

Natuurlijk

We rijden een stukje verder langs de kust en komen bij de Verdrongen Zwarte Polder. “Een uniek natuurgebied. De geul die je daar ziet, loopt bij hoog water vol en dat zorgt voor plantjes die van zout water houden.” Omdat de geul de neiging heeft te verzanden, diept het waterschap hem op dit moment verder uit. Het gewonnen zand gebruiken we om de kust te versterken. Alex: “Het Zeeuwse Landschap creëert tussen de geul en de dijk een uitbreiding van het slikken- en schorrenlandschap, waar ongetwijfeld veel vogels gebruik van gaan maken”. Dit is een mooi voorbeeld van de manier waarop het waterschap, samen met andere partijen, bij de kustversterking ook werkt aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied.

Nog meer zand

Ook bij de Herdijkte Zwarte Polder verbreedt het waterschap de kuststrook. “Ongeveer tien procent van het zand dat we daarvoor nodig hebben, halen we uit de geul”, geeft Michiel aan. “De rest wordt, net als in Nieuwvliet, aangevoerd door hopperzuigers. In totaal gebruiken we voor dit stuk kustversterking

Links: Overlast is onvermijdelijk. Een deel van het strand is niet toegankelijk.
Midden: De duinen zijn met zestig meter verbreed.
Rechts: 10% van het benodigde zand halen we uit de geul.

700.000 m³ zand.” Ook spuiten we het strand op, omdat het bestaande strand voor een groot deel onder de nieuwe duinen verdwijnt. “Ook planten we weer helmgras”, aldus Alex. “In die zin lijkt het erg op Nieuwvliet-Groede. Wat het anders maakt, is dat we een strekdam aanleggen. Die moet voorkomen dat het aangebrachte zand te snel weer wegstroomt, in de richting van de geul. Ook versterken we de dijk tussen de Herdijkte en de Verdrongen Zwarte Polder.”

Overlast

De omgeving heeft behoorlijke hinder van de werkzaamheden. “We werken van maart tot oktober, het hele toeristenseizoen dus. Een deel van het strand is niet toegankelijk”, zegt Michiel. “Wij vinden dat ook niet leuk, maar het kan echt niet anders.” Niet alleen de mensen hebben last van de werkzaamheden, ook de vogels zijn hun stek kwijt.

“Speciaal voor de broedvogels die normaal in de Herdijkte Zwarte Polder zitten, hebben we een schelpenstrandje aan laten leggen”, licht Alex toe. “Een flinke laag kokkelschelpen lokt de vogels naar die andere plek. En het werkt, de eerste plevieren zijn al gesignaleerd.”

Wilt u op de hoogte blijven van de werkzaamheden? Het waterschap brengt regelmatig een nieuwsbrief uit. Als u een mailtje stuurt naar communicatie@scheldestromen.nl zetten we u op de verzendlijst. ■

Vroeger bouwde men op veel plaatsen hogere en zwaardere dijken om de kust te versterken. Steen en beton werden ingezet tegen het water. Tegenwoordig kiezen we voor nieuwe manieren van kustversterking, die net zo veilig, maar wel natuurvriendelijker zijn en beter in het landschap passen. De kust wordt nu vooral versterkt met duinen, zand tegen de dijk aan. Maar niet ieder deelgebied wordt op dezelfde manier aangepakt. De plaatselijke omstandigheden bepalen wat de beste oplossing is.

klacht?

Ondanks de zorg en aandacht waarmee wij ons werk uitvoeren, kan het gebeuren dat er iets fout gaat. Of misschien hadden wij u gewoon beter kunnen helpen. Meld daarom uw klacht. Onze klantenmanager Joséphine van Belzen gaat er graag mee aan de slag. Uw reactie stelt ons in staat ons werk beter te doen. Onze klantenmanager is bereikbaar via klant@wze.nl of 088-246 1621 (lokaal tarief).

"Ik denk dat de **meeste burgers** niet een dergelijk vrolijk en vlot magazine verwachten van een overheidsinstantie!"
Een van onze lezers over de **Waterwerker**, ons vorige blad. Hopelijk waardeert u deze opvolger net zo.

Aan de Oude Kleverskerkseweg, aansluitend aan de Dorpsstraat in Kleverskerke, zijn bomen weggehaald en nieuwe boompjes geplant. Het zag er mooi uit maar inmiddels ligt er veel hout. Zou u dit prachtige stukje willen opruimen? Met vriendelijke groet,
L. Boileau, Kleverskerke

Bedankt voor uw melding. De rommel en het hout worden vandaag opgeruimd. Er lag inderdaad nogal wat rommel van hutten die daar in het verleden zijn gebouwd.

afschrapen bermen

De afgelopen week werden er rondom Oud-Sabbinge bermen afgeschraapt. Waarom wordt dit gedaan? Bij onze woning is een stukje van vijftien meter afgeschraapt, dat is jammer want wij lopen en parkeren nu in de modder. Waarom is dit stukje ook mee gedaan en wordt dit opnieuw ingezaaid? Met vriendelijke groet,
L. Sandee, Oud-Sabbinge

We graven de bermen af om de weg beter te laten afwateren. Wanneer er water op de weg blijft staan, is de ondergrond verzadigd en kan de weg minder belasting hebben. Daardoor kan er schade aan de weg ontstaan. Over enkele weken zaaien we de berm handmatig en/of machinaal in. Daardoor is er in de zomer weer een mooie groene berm.

bedankt

- Wel heel laat maar toch wilde ik
- nog mijn dank uitspreken voor
- het mooie resultaat waar het
- waterschap voor gezorgd heeft bij de
- voormalige veerhaven Kruiningen.
- Als bewoners van Kruiningen doen
- wij graag een rondje langs de dijk.
- En dat is nu nog aantrekkelijker
- geworden. Want we kunnen nu
- vanaf de 'Punt' - bij de Radartoren
- tot aan de hoek bij de veerhaven
- - fietsen of lopen. En daar bij
- de veerhaven hebben jullie twee
- bankjes gezet waar wij heerlijk naar
- de Schelde kunnen kijken. Dat is
- daar een net wat rustigere hoek
- dan bij de Punt. Daar genieten
- wij enorm van. Ook kunnen we
- daar nu gemakkelijk de dijk weer
- verlaten richting dorp. Nogmaals
- waterschap, onze hartelijke dank
- voor deze mooie voorzieningen en
- mogelijkheden.
-
- Met vriendelijke groet,
- Adri Kik, Kruiningen

Van Middelburg, via Grijpskerke, naar Domburg of Westkapelle; zo loopt de Domburgsche watergang. Al jaren natuurlijk, maar de afgelopen drie jaar is hard gewerkt aan de verbreding van deze watergang. Om wateroverlast te voorkomen. Nu het werk gereed is, liggen de natuurvriendelijke oevers er nog een beetje kaal bij. Maar wel mét laarzenpad.

door Danielle Steijn-Laing

bergen in de Domburgsche Watergang

Links: De Domburgsche Watergang heeft nu genoeg ruimte voor waterberging.

Rechts: Een trekvlot langs het laarzenpad brengt u aan de overkant.

In contrast met de nabijgelegen kreekkruggen, geeft dit een prachtig beeld. Kansen genoeg om een laarzenpad aan te leggen.

Rond de tafel

Bij de voorbereiding zat het waterschap om de tafel met de provincie Zeeland, gemeente Middelburg, gemeente Veere, ZLTO afdeling Walcheren, Agrarische Natuurvereniging en Stichting Voetpaden Walcheren. Zo'n wandelpad is niet 1-2-3 gerealiseerd. Een gezamenlijke benadering is dan het beste. Om veertien kilometer waterberging en 35 kilometer laarzenpad aan te leggen is ongeveer 200.000 m³ grond (gelijk aan ongeveer 35.000 vrachtwagens) ontgraven en in de omgeving op landbouwpercelen verwerkt. Medewerking van agrariërs was hier van groot belang. Op sommige plaatsen was men minder enthousiast om mee te werken maar de Stichting Voetpaden Walcheren heeft veel werk verricht om er toch een mooie wandelroute van te maken. In sommige gevallen wordt u over bestaande landwegen gestuurd. Maar ook trekvlotten liggen klaar om u naar de overkant te brengen. Kijkt u ook niet gek op als u via een opstapje over het prikkeldraad moet klimmen.

Wilt u de route ook een keertje lopen? Dat kan! Vanaf het station in Middelburg komt u helemaal tot in de duinen van Westkapelle of Domburg. Vanaf half mei is de route bewegwijzerd. De routefolder is nog in de maak (verspreiding via VVV). Vergeet vooral de laarzen niet! ■

In het lage middengebied van Walcheren is te weinig waterberging aanwezig. Door het veranderende klimaat regent het steeds vaker en steeds meer. Watergangen moeten dus meer water kunnen opvangen en afvoeren. Het waterschap verbreedt daarom veel watergangen in het hele gebied. De te verbreden watergangen krijgen vaak natuurvriendelijke oevers. Door deze flauwe oevers kan de waterloop meer water opvangen en afvoeren maar ook de natuur pikt zijn graantje mee.

Makkelijk uit de voeten

Dat opvangen en afvoeren is natuurlijk een heel belangrijke reden om deze watergang aan te pakken. Maar zo'n natuurvriendelijke oever biedt nog meer voordelen. De geleidelijke overgang tussen land en water is goed voor de waterkwaliteit. Bij steile oevers komt sneller verontreiniging in het water terecht. Ook moeten agrariërs rekening houden

met teelt- en spuitvrije zones. Bij een natuurvriendelijke oever hoeft dat niet meer. Bovendien is een minder steil talud veel stabielier waardoor zware machines veilig langs de oevers kunnen rijden. Ook de doorstroming gaat er op vooruit. Tenslotte kunnen dieren er makkelijker uit de voeten.

Laarzenpad

De Domburgsche watergang is opvallend in het landschap aanwezig. Op sommige plaatsen is deze tot wel 100 meter breed. Om de relatie tussen watergang en landschap te benadrukken, is de watergang ook toegankelijk gemaakt voor het publiek. Want is het niet geweldig om langs de watergang te kunnen wandelen met niets anders om je heen dan natuur en uitgestrekte akkers? Oorspronkelijk had dit laaggelegen poelgebied een nat en open karakter. Deze uitstraling wordt opnieuw versterkt door de nieuwe oevers.

48^{uur}

Zo lang duurt het voor uw afvalwater onze zuivering weer schoon verlaat.

een geheimpje verklapt...

Het is een heerlijke zomerdag, vogels kwetteren er vrolijk op los, boeren zijn op het land bezig en u fietst over de mooie binnendijken van de Zak van Zuid-Beveland. Maak dan eens een stop bij de theetuin in Oudelande aan de Vijfzoodijk. Verscholen tussen bomen en groen vindt u er een oase van rust. Een betere pitstop kunt u zich niet wensen. De gastvrije tuin van Stephan en Josianne zal u doen verbazen. Zon of schaduw, thee of koffie, bier of fristi, het kan allemaal! U kunt de tuin zelfs voor groepen afhuren, ook 's avonds! Twijfels of de theetuin open is? Kijkt u dan even op de website www.theetuinoudelande.nl of bel gerust 06-38632209 of 06-16108718. Maar belooft u ons één ding: vertel het niet verder...

19 juni

schaapscheerdersfeest Nisse

Natuurlijk staan de suffolkschape er. Te wachten tot ze hun winterjas achter kunnen laten. Ook het jaarlijkse ringrijden, de oude ambachten en het touwtrekken ontbreekt dit jaar niet. En... op groot scherm in de tent: de WK-voetbalwedstrijd Nederland-Japan. Geen reden dus om thuis te blijven. Voor € 3,50 (kinderen van 4 t/m 11 jaar € 1,-) bent u verzekerd van een gezellig dagje uit in Nisse. En de opbrengst gaat nog naar het goede doel ook: de Stichting Zeeuwse schaapskudde in Heinkenszand.

Deze zomer van dichtbij een dijkwerk bekijken? Tussen Kattendijke en Wemeldinge gaat heel de dijk op de schop. Verkeer is dan ook niet welkom van 25 mei tot 1 november. Maar het fietspad blijft open! Kunt u het mooi van bovenaf volgen. Op 1 november is de dijkversterking klaar. Het resultaat is een stevige dijk die er weer jaren tegen kan. Op nog zes andere plaatsen gaat het projectbureau dit jaar aan de slag (www.zeeweringen.nl).

werk aan de dijk

nieuw bezoekerscentrum Land van Saefthinge

Het Verdrongen Land van Saefthinghe is een uitgestrekt schorrengebied in de Westerschelde. Hemelsbreed maar zo'n 50 kilometer van de monding. Na een ingrijpende verbouwing is het bezoekerscentrum Saefthinghe nu weer open. Nog nooit in dit verdrongen land geweest? Kom dan eens langs. Het natuurgebied kan alleen onder leiding van een gids bezocht worden. Regelmatig zijn er excursies waarvoor u zich kunt inschrijven. Het bezoekerscentrum is op dinsdag tot en met zondag geopend van 13.00 uur tot 17.00 uur. Kijk voor meer informatie op www.hetzeeuwse-landschap.nl

welk pontje doen we vandaag?

Het pontjesseizoen is weer geopend! Voel de wind in de haren op een van de (fiets)pontjes op de Zeeuwse wateren. Kort, lang, Oosterschelde, Westerschelde, Veerse Meer, Grevelingen... keus genoeg. U vaart in 10 minuutjes van Kortgene naar Wolphaartsdijk (€ 3,00 enkele reis). Wilt u liever wat langer van het water genieten? Met het schip de 'Onderneming' bent u vanaf Hansweert in 60 minuten aan de overkant in Perkpolder (€ 5,00 enkele reis). Zonder fiets kan ook, dan is het goedkoper. Let goed op de vaarperiode. De eerste pontjes varen in juni uit, anderen starten begin juli. Kijk voor het overzicht op www.rondjepontje.nl Hier vindt u ook de (mobiele) telefoonnummers van de schippers. Wel zo handig, als het weer twijfelachtig is! Geen internet? Ga dan naar de VVV voor de vaaralmanak.

parkeerkaart voor strandfans

Voor € 67,50 kunt u een seizoen lang gratis parkeren op een van de waterschaps-parkeerterreinen aan de kust. U vindt ze bij Dishoek, Oostkapelle, Westkapelle, de Banjaard en langs de Veerse Dam. Interesse? Belt u met het waterschap op 088-246 1000. Nu maar hopen op stralend strandweer!

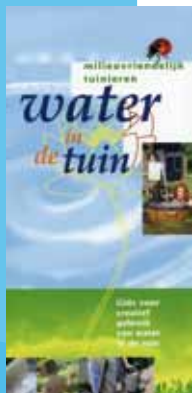

zilt en wild!

In het museum voor natuur en landschap, Terra Maris, kunt u tot februari 2011 naar de tentoonstelling Zilt en Wild! Het gaat over de echte wilde natuur in Zeeland, over het leven op de platen en schorren in de Ooster- en Westerschelde. Over gebieden waar het tij het voor het zeggen heeft. Terra Maris vindt u aan de Duinvlietweg 6 tussen Oostkapelle en Domburg.

gratis boekje: water in de tuin

De tuin opnieuw inrichten? Denkt u ook eens aan de waterkant. Hoe zorgt u voor een goede regenwater afvoer en wat zijn watervriendelijke materialen? Of misschien wilt u wel een vijver aanleggen? Vraag het gratis boekje 'Water in de tuin - milieuvriendelijke tuinieren' aan (communicatie@scheldestromen.nl). Inspiratie genoeg!

Achter de schermen.
Een lezer krijgt een kijkje in de
keuken bij een bedrijf of gebied
waar normaal geen publiek is
toegestaan.

Op een stralende ochtend rijden we richting
Kamperland. Aan de voet van de Oosterscheldekering
zien we grote loodsen. Niets wijst erop dat hier vis
gekweekt wordt. Tot we de gevel zien: 'Seafarm'. Hier
gaat het gebeuren, een kijkje achter de schermen van
de enige groene viskwekerij in Nederland.

door Bregje Weeda

Beschadigde mesheften worden later weer op zee uitgezet

seafarm vist op het droge

Een maand eerder ontvingen we een brief van de heer Mange (79). Hij zou graag eens een kijkje nemen bij Seafarm in zijn woonplaats Kamperland. Meneer Mange is geïnteresseerd in alles wat in de regio gebeurt, daarnaast is hij dol op water en lust hij graag een visje. Gelukkig waren we welkom! Na een hartelijke ontvangst schuiven we met een bakje koffie aan bij Adri Bout, eigenaar en grondlegger van het bedrijf. Dé man die ons alles kan vertellen over het kweken van tarbot, het vissen van mesheften en alles wat daarbij komt kijken. De heer Mange zit op het puntje van zijn stoel.

Denken vanuit de vis

Vijftien jaar geleden besloot Adri dat hij iets leuks wilde doen, na een lange carrière aan boord van zijn eigen vissersboot. Iets leuks werd een viskwekerij. Het is iets met water en met vis, volgens Adri bleef de schoenmaker op deze manier redelijk bij zijn leest. Wat de kwekerij bijzonder maakt, is het feit dat hij altijd vanuit de vis denkt. Dus niet “hoe hou ik zoveel mogelijk vissen tegelijk”, maar “wat vindt de vis prettig?” Vanuit die gedachte heeft hij een kwekerij in tarbot opgezet.

Het is een duurzaam bedrijf waarin over alle mogelijke zaken is nagedacht. Constructies waardoor de

waterloop optimaal is, bacteriën die zorgen voor verwarming en dan ook nog eens bronwater om mee te koelen. Schadelijke bacteriën krijgen geen kans, want die vinden het water hierdoor te koel. De vissen bij Seafarm hebben het uitstekend naar hun zin. Ze hebben genoeg ruimte, krijgen uitgebalanceerde voeding en kennen geen stress. Ook de zelf ontworpen kweekruimten en machines zijn hufterproof, volgens Adri.

Zo scherp als een...

Naast tarbot levert Adri ook mesheften. Deze schelpdieren zijn in Spanje en Italië een delicatessen, maar hier worden ze niet gegeten. Seafarm heeft patent op een geheel eigen manier om deze schelpen te vangen. Een mesheft kruipt namelijk al gauw zeventig centimeter de bodem in als hij een vreemd geluid hoort. Een vissersboot krijgt deze beestjes dus niet zomaar te pakken. Door een speciale aanpak krijgt Seafarm de schelpdieren zonder zand en zonder beschadigingen boven water. Na deze les is het dan zo ver. Een kijkje in de kwekerij. Gewapend met een zaklamp gaan we op pad. In de eerste ruimte vinden we een groot bad met daarin ontelbaar veel kleine tarbotjes, misschien maar zo groot als een 2 euro muntstuk. De visjes zijn nu nog wit, maar als ze wat ouder zijn, verkleuren ze. De ruimten die we

Seafarm uit Kamperland kweekt sinds 15 jaar tarbot. Per jaar zo'n 200 ton. Naast tarbot verwerkt het bedrijf ook mesheften. Deze schaaldieren worden geëxporteerd naar landen als Spanje, Frankrijk en Italië.

Naast: Seafarm ligt aan de voet van de kering.

Linksonder: Gewapend met zaklamp geeft eigenaar Adri Bout uitleg aan de heer Mange.

Rechtsonder: De tarbot houdt van een donkere, stille ruimte. Maar de onderhoudsman?

bezoeken zijn over het algemeen donker. Tarbot is een vis die diep op de zeebodem leeft. Doordat de kwekerij donker is, heeft de vis het idee dat hij meters diep op de bodem ligt. De stellages waarin de vissen zitten, doen denken aan een kruising tussen een champignonkwekerij en een wildwaterglijbaan. Acht etages met waterstelsels huisvesten honderden tevreden tarbotten.

Tarbot eist stilte op

Zo stil als het bij de tarbotten is - die niet van lawaai gediend zijn, te luidruchtig praten leverde een

plens water van een geïrriteerde vissenstaart op - zo lawaaiig is het bij de verwerkingsruimte waar de mesheften gesorteerd worden. De mesheften gaan door een bad waar ze nogmaals zand kunnen 'spugen'. Daarna worden ze gesorteerd. Adri laat ons zien hoe een mesheft zich de bodem inwerkt. De schelp die hij vast heeft, komt in beweging en een rozig witte spier piept onderuit de schelp. De spier baant zich normaal makkelijk en snel een weg door het zand. Mesheften die niet goed genoeg zijn voor de verkoop, worden weggepakt. Ze worden later op zee uitgezet,

waar ze verder kunnen groeien of als voedsel voor de overige zeebewoners gelden. De overige schelpen worden afgewogen en daarna keurig in een netje verpakt. Klaar voor transport! Met vrachtwagens op weg naar de mediterrane landen.

Na een rondleiding van ongeveer een uur komen we vol nieuwe kennis bij het eindpunt aan. Meneer Mange is razend enthousiast. Terecht, wie had ooit gedacht dat er zoveel over vissen en schelpen te vertellen valt! ■

: in de steigers

Vroonweg Waarde
€ 3,75 miljoen

- Huidige capaciteit: 1.250 m³ per uur
- Nieuwe capaciteit: 1.408 m³ per uur
- Aantal vervuilingseenheden: 40.000
- Periode: aug. 2009 - juli 2010
- Aannemers: MJ Oomen BV, Istimewa Elektrotechniek BV en Hollandia Systems BV

Bouwketen, betonconstructies en kabelsleuven domineren het terrein van de anders zo rustige rioolwaterzuivering in Waarde. Hier wordt verbouwd. Het is hard nodig volgens projectleider Frank Wessel: "De huidige capaciteit is onvoldoende om de toekomstige stijging van het afvalwater op te vangen."

door Arjan Goossen

uitbreiding rioolwaterzuivering Waarde

De rioolwaterzuivering bij Waarde verwerkt het regen-, en afvalwater van de huishoudens in de gemeente Reimerswaal. De werkzaamheden bestaan hoofdzakelijk uit het plaatsen van een nieuwe nabezinktank en een retourslibgemaal, het aanpassen van het beluchtingssysteem en het vervangen van de elektrotechnische installatie. De nieuwe beluchtings-elementen zorgen voor een energiebesparing van 10%. Eind augustus 2009 werd begonnen met de verbouwing. In juli is het project afgerond.

Een uitdagende klus volgens projectleider Frank Wessel. "Er komen verschillende disciplines bij kijken en er zijn drie hoofdaannemers bij betrokken, elk met hun eigen specialiteit. Een rioolwaterzuivering is een gecompliceerde installatie. Het vervuilde water komt binnen via het ontvangstwerk en de zandvanger, en stroomt vervolgens in de zogenaamde actief-slibtank." Dit is een bassin met bacteriën, die de vervuiling in het water opeten. Daarna komt het water met de bacteriën terecht in de nabezinktank, waar deze naar de bodem zinken. Het gezuiverde

water komt vanuit de tank via een pompkelder in de Westerschelde terecht. "We zijn bijna zover dat we de nieuwe nabezinktank op het bestaande zuiveringsproces kunnen aansluiten", vertelt Frank. "Een van mijn taken is om ervoor te zorgen dat alle werkzaamheden op elkaar aansluiten en dat dit alles volgens planning verloopt. Dit is meteen de grootste uitdaging, want de werkzaamheden van de drie aannemers zijn sterk verschillend. Bovendien moet de zuivering tijdens de verbouwing ongestoord blijven functioneren." ■

Achter het mengpaneel en microfoon is-ie helemaal in z'n element. Zijn rustige stem klinkt dagelijks in heel wat Zeeuwse huishoudens. Radiopresentator Corneel Droogers (32) van Omroep Zeeland is bescheiden: "Ik weet niet of ik fans tussen de luisteraars heb zitten."

door Linda van Dijke

Hoe ziet jouw werkdag eruit?

"Ik stap rond 9.30 uur op de redactie binnen. Dan vertel ik even kort in de uitzending de stelling van die dag op onze website. Daarna ga ik verder met de voorbereidingen voor de nieuwsuitzending van 12.00 uur. Dat is niet - wat sommige mensen denken - je gaat zitten en leest even het nieuws voor. Ik overleg met de eindredacteur, maak zelf mijn teksten, moet soms nog wat zaken uitzoeken, regelen, monteren of soms nog een 'vorkje' opnemen. Dat is een telefonisch interview vooraf. We noemen dat een vorkje omdat vroeger de binnenkant van het apparaat de vorm van een vork had. Inmiddels werken we digitaal maar noemen het nog steeds zo. Tijdens de uitzending doe ik zelf ook de techniek, daar ben ik best een beetje trots op. Rond 18.30 uur eindigt mijn werkdag."

Ben je een geboren radiomaker?

"Tja, ach, dat weet ik eigenlijk niet. Hoewel, thuis speelde ik vroeger wel radiootje met cassettebandjes. Op mijn zestiende ben ik als vrijwilliger begonnen bij Omroep Tholen. Na mijn studie Journalistiek ben ik via een stage bij Omroep Zeeland gestart. Eerst als verslaggever, later steeds meer van achter het bureau en als nieuwslezer. Inmiddels doe ik de programmering tussen 12.00 en 13.00 uur en tussen 17.00 en 18.00 uur. Met het bekende programma 'Zegt u het maar'."

Heb je fans?

"Dat weet ik niet. In ieder geval twee; m'n moeder en oma luisteren altijd. Die spreken mij daar later ook wel eens op aan. Verder kreeg ik een paar weken geleden nog een mailtje van een luisteraar. Die vond dat ik het goed gedaan had. Dat is natuurlijk hartstikke leuk. Je krijgt ook wel eens andere mailtjes."

Wat is het leukste nieuws om te brengen?

"Als de verslaggever live op straat staat. Zo hadden we laatst de Ambtenaren Veldloop in de uitzending. Collega Elias den Hollander stond ter plaatse. In de reclame vlak voor de uitzending hoorde ik van hem dat er een scheur in de tent zat. De tekst die ik voor me had, was gelijk oud nieuws. Het onverwachte, het improviseren. Dat is het leuke. De snelheid is natuurlijk de kracht van de radio. Wat ik ook altijd leuk blijf vinden, zijn de schattige items. Over Jack Russels of kinderen bijvoorbeeld."

Waarvan bestaan jullie?

"Wij krijgen onze inkomsten vooral vanuit het Rijk. Afhankelijk van het aantal inwoners wordt er geld beschikbaar gesteld dat via de provincie naar ons toe komt. Je kunt ons daarom bijna niet vergelijken met zenders als Omroep Gelderland en Radio Rijnmond. Alleen al in Rotterdam-Zuid

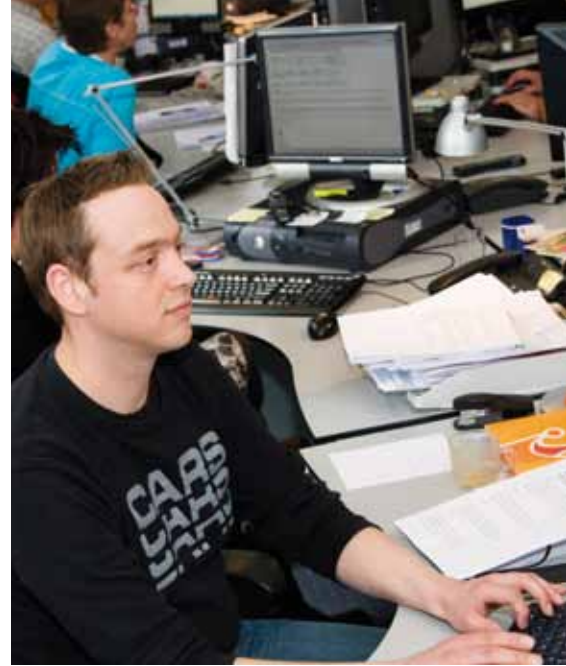
Schattige items over Rick Russels "zijn gewoon leuk"

Het best beluisterde radio-
programma is 'Zegt u het maar'

Boven: Presenteren is meer dan het nieuws lezen. Teksten schrijven en monteren hoort er ook bij.

Midden: Omroep Zeeland bestond op 1 januari 2010 20 jaar.

Onder: Corneel vindt het geen probleem om 50 minuten naar het kantoor in Oost-Souburg te rijden.

wonen bijna net zoveel mensen als in heel Zeeland...”

Werk je full-time bij Omroep Zeeland?

“Niet meer, ik werk op maandag en dinsdag in Hilversum. Dan rijdt ik om 4.15 uur thuis weg, omdat ik om 6.00 uur bij de Radio Nieuws Centrale (RNC) moet zijn. Dat is de binnen- en buitenlandredactie van alle regionale omroepen. Die zendt ook in Zeeland uit, tussen 13.00 en 13.30 uur en tussen 18.00 en 18.30 uur. Maar de regio heeft toch wel z’n charme hoor. Bij een landelijke omroep heeft ieder zijn eigen taak. Hier bij de Omroep doe je heel veel zelf.”

Wat heb je met Zeeland?

“Ik voel me er thuis en tja, ik spreek Zeeuws. Ik ben geboren en getogen op Tholen, ben er eigenlijk nooit weg geweest. Wat ik zo fijn vind aan Tholen is de centrale ligging. En als ik over de Oesterdam of de brug aan kom rijden, dan voel je dat je thuis komt. Heb er totaal geen moeite mee om elke dag 50 minuten naar het werk te rijden.”

Op welke doelgroep richt Omroep Zeeland zich?

“Op luisteraars vanaf 35 jaar. Er is een landelijke trend dat regionale omroepen over het algemeen een ouder publiek hebben. Ik denk dat de gemiddelde luisteraar hier zo’n 50 jaar is.”

Wat is jullie best beluisterde radioprogramma?

“Dat is zonder twijfel ‘Zegt u het maar’. Ik heb geen absolute cijfers maar het is wel populair. Overigens is Omroep Zeeland van alle radiozenders de best beluisterde zender in Zeeland. Onze grootste concurrent? Dat is Skyradio.”

Wat is het nieuws van vandaag?

“Toevallig: dat het CDA wil dat het waterschap en de provincie fuseren.”

Heb je naast het radio maken, nog andere passies?

“Jazeker! Ik ben helemaal weg van stijldansen en salsadansen. Twee avonden in de week ben ik samen met een vriendin in de dansschool in Bergen op Zoom te vinden. We doen niet mee aan wedstrijden, maar dansen gewoon omdat we het erg leuk vinden.”

Wat weet je van het waterschap?

“Het waterschap is van het waterbeheer, peilbeheer, de wegen en dijkversterking. Ja, we berichten natuurlijk regelmatig over jullie, dus ik denk dat ik aardig weet wat jullie doen. En elke dag rijdt ik langs de rioolwaterzuivering in Tholen, die met dat grote spandoek.” ■

...
: bijzonder gevonden

Als oeververdediging hebben ze nauwelijks nog een functie, fotogeniek zijn ze des te meer. Het Groot en Klein Paalhoofd aan de oevers van de Westerschelde, bij de zeedijk van Baarland.

door Charlotte Dijkman

paalhoofd Bakendorp

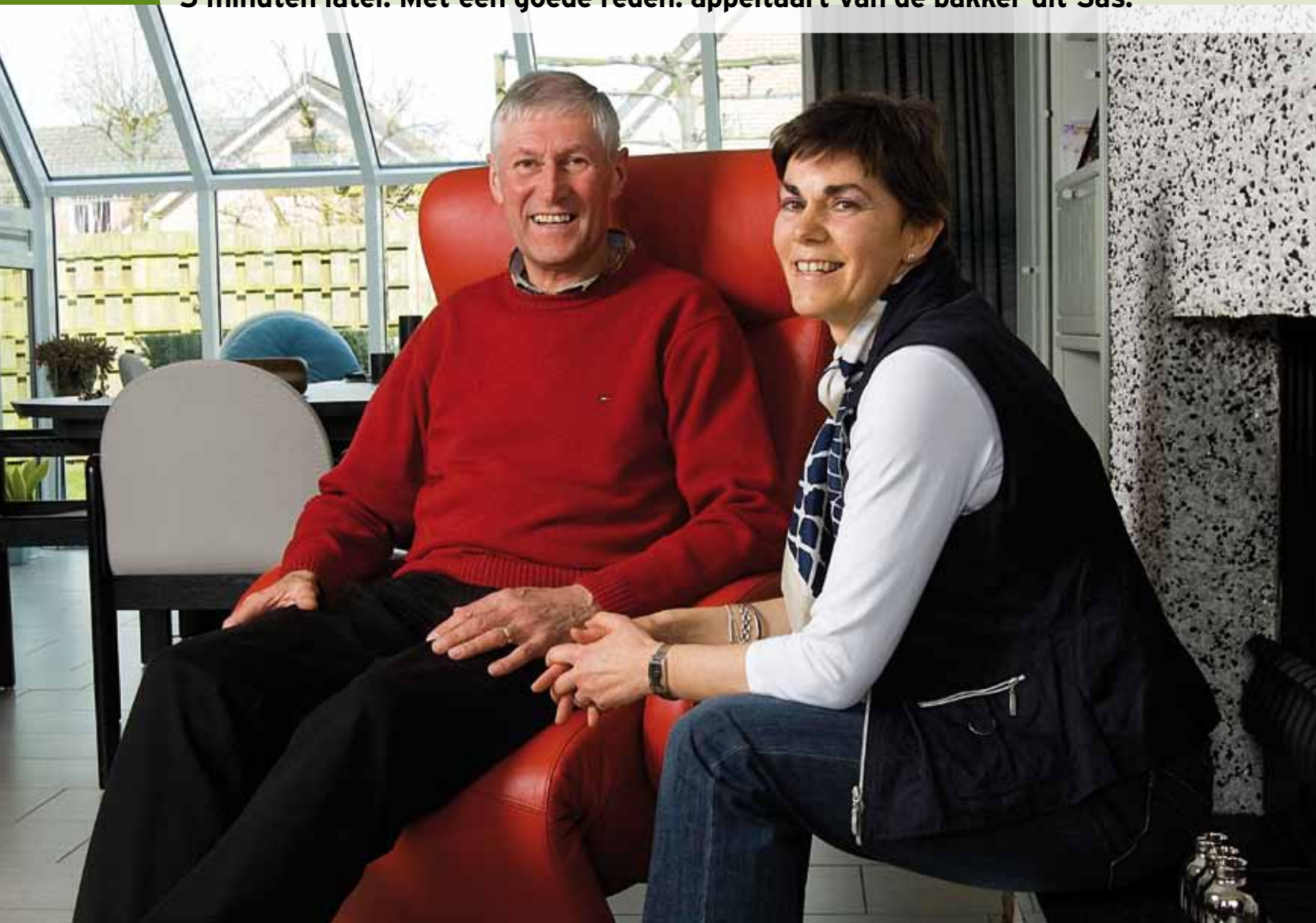
Over de dijk bij het gehucht Bakendorp vinden we het Groot Paalhoofd (foto) en Klein Paalhoofd. Beide uniek voor Zuid-Beveland. Ze bestaan al zeker 120 jaar. Al in 1890 werden de paalhoofden vermeld op de hydrografische kaart. Vijftig meter lang is het Groot Paalhoofd, het Klein Paalhoofd slechts vijftien. In hun glorie dagen hielden ze de stroming uit de kust.

Palen in soorten

De paalschermen werden gekoppeld door gordingen (dwarshout) en kespen (verbindingsbalk). De ruimte tussen de palen werd gevuld met steenbestorting. Zolang de paalhoofden bestaan, is de Westerschelde nooit bevroren geweest, toch zijn rondom aansluitende palen geplaatst als ijsbrekers. Om de palen te beschermen tegen paalworm werden deze bespijkerd met wormnagels. Deze arbeidsintensieve en kostbare methode wordt al lang niet meer toegepast. Waterschapsmedewerkers voerden in de winterperiode onderhoudswerkzaamheden uit. Losgeraakte gordingen en kespen werden dan weer gekoppeld. Omdat nut en noodzaak niet meer aantoonbaar waren, werd in 1965 besloten te stoppen met het plegen van onderhoud. Hierdoor staan het Groot en Klein Paalhoofd er tegenwoordig als vergane glorie bij. ■

In Westdorpe, op 1,5 km van de Belgische grens, wonen Rudi (60) en Yolanda (57) Francke, beiden waterschapper. Hij als kantonier in midden Zeeuws-Vlaanderen, zij als technisch administratief medewerker op de rioolwaterzuivering in Terneuzen. Op een typisch maartse maandag, verwelkomt Yolanda ons in hun strak ingerichte bungalow. Rudi verschijnt 5 minuten later. Mét een goede reden: appeltaart van de bakker uit Sas.

De markante rode stoel springt in het oog. Er zit zelden iemand in. Rudi verklaart: "Dan kunnen we de tv niet zien." Liever hangen ze op de riante hoekbank of genieten ze vanuit de serre van de tuin. Tweewekelijks zorgt Yolanda op omadag voor kleindochter Jennifer (2). Maar het stel is ook veel buitenshuis actief: in de tuin, in de sportschool (Yolanda fitnessst

drie keer per week) of tijdens het krulbollen, de liefhebberij van Rudi. Een typisch Vlaamse sport waarbij de houten schijf, de krulbol, zo dicht mogelijk bij een houten krulbolpaal (de staak) moet worden gerold.

De zomervakantie is al geboekt. Eind juli gaan ze fietsend door Zuid-Duitsland. Een speciale reis want Oberammergau ligt op de

route. Hier worden de Passiespelen uitgevoerd, een spektakel waar door 1500 inwoners de levensweg van Christus wordt nagespeeld. Yolanda: "En het is slechts eens in de 10 jaar, dus we moeten het nu doen!" Het tweetal vindt op vakantie gaan leuk, maar het bedenken, uitzoeken en plannen vinden ze eigenlijk nog veel leuker...